

GULISTAN

33

Kovarek W. jey, / civak, ye
Hijmar 33 zivistana 2006

Ev kovar kovara te ye
Ev bax û gulîzara te ye
Tê de darek xweş biçîne
Ev darn ivîsara te ye

Cegerxw,n

GULISTAN

Kovarek W. jey, / civak, ye
Hijmar 33 zivistana 2006

di sala 1968an de Cegerxw,n
damezrandiye / b/ye berpirsyar. W.
1

D,men. Pel. Pa\, : ji Er\,f. Gulistan sala 1972

Pêşgotin

Vaye jimarek dinê zêdebû li jimarên kovara
GUL<STAN ko seydayê Cegerxwîn ji sala
1968an ve dest bi derxistina wê kiribû]

Em bi h. v, ne ku Ev kovar bi brdewamya xwe
gavek din ji bo h,nkirina xwendin / niv,s bi
ziman. me y. zikmak p. \de bav. je [/ em carek
din h. v, dikin ku xort / q,z. n kurd xwendin /
niv,sandin a bi ziman. Kurd, bikin karek, rojane]

Di v, war, de . me em karin b. jin bi serbilin,
ku millet. Kurd li s/rya[tev, ku dibin zordest,yek
giran de ye[l. w, ziman. xwe winda nekir / hem/
pilan. |ov,nista li wan vegerandin gava ziman.
Xwe parast ; / bi v, kar. Giring nasnama xwe ya
netew, ji winda b/n. parast]

Em j, bi v, kar. bi`/k [bi derxistina "Gulistan"
hinek ji para xwe ya kar. netew, berdewam dikin
[bi h. vya hatina rojin xwe\tir ku millet. me wek
hem/ miletan serbest bibe / ziman. Kurd, ji bin
zordestiy. derxe]

Gulistan

Me gelek furset winda kirne

Selman heso

Li sûrya piştî salên heftê (sedsaliya bîsta)
hinek zordariya ser zimanê Kurdî sivik bû[li wê
gorê me jî karîbû xebatek bêtir ji ziman re kiriba û
di vî warî de seydayê Cigerxwîn karek h. ja kir bi
derxistina kovara *Gulistan* û gelek nivîsarê dî bi
zimanê kurdî û wî tim dixwest ku nivskarên kurd
çiqas qelsbin jî gerek em piştgirya wan bikin]

,ro tevlî ku birek nivîskar û hozan û çirok nivîs
derketin û tu kare bêje jimarek baş nivîskar hatin
naskirin lê div. em rastî bêjin ku ew pêşketin
gelek biçûk bû û me karîbû ji wilo çêtir kar kirba]

Hinek dibêjin sebaba mezin ew bû ko kovar û
belavok bi fermî (resmî) çênedibûn[ew raste lê
dîsa jî n,v eşkere belav dibûn]

di sala 1992 de mamusta *Hemîd derwêş* û
rehmetî *Kemal ehmed* wê wextê Endamê
perlemana sûrya bûn cûn cem wezirê Ragihandinê
(Îlam)jê xwestin destûra kovarek kurdî bide[wezîr
bersiv da got: daxwaza we tiştêkî başe lê hûn jî
zanin heta niha me ruxseta kovarê ne hukûmî li
sûrya neda ye kes,[me nedaye ereba emê çawa

bidin kurda]?! Lê ezê ji we bipirsim :we kovar
derxistine û me nehiştiye ?!]]]]]

Ew raste[gerek em derxin em belav bikin /
bihêlin xelk bi kurdî bixwînin[zimanê xwe ji bîr
nekin[me hinek jê pêk aniye lê mixabin hindik]

Di vî warî de gelek balkêş bû gotina balyozê
Holenda di runiştinekê li qamişlo bi mamosta
Hemîd derwêş re sala 1998 [wî ciwamêrî tişteki
giring anî ber çava û got:(partiya we "*partiya
dimoqrati peşverû kurd li sûrya*" di siyasetê de
gelek bi durustî kar kiriye û hûn neketine şaşyê
siyasî tevî ko hûn di bin rewşek ne xweş de kar
dikin[lê we kêmanîk mezin kirye di warê ziman
de we karîbû ji zimanê Kurdî re xizmetek mezintir
kirba)]

Wek aniha tê xwya kirin ku me gelek karê xwe
yê siyasî bi zimanê erebî kirye[lewma xelkê me
baş hînî xwendina kurdî nabin[ew bi zimanê Erebi
dixwînin]

Pirs niha eve : gelo em Karin vê kêmanyê
dagrîn û em Karin bihêlin xelkê me bi zimanê
xwe bi fikirin û binivîsin û bixwînin ?.

Ev tişteki gelek girînge di karê me yê rojanede
ji me teva tê xwestin ko alikaryê bikin[îro[ne
rojek derengtir[ji ber ko em karibin mûmekê
vêxin baştîre ko em jiyana xwe derbas bikin di
tariyê de]

Ji Er\,f

R. zname a bingeh, ya P|K|D|S – 1956

ev r. zname(minhac) ya yekem,n ya(part,ya kurd. n d. m/qrat. n s/r,) ji pirt/ka mamusta Hem,d derw. \ ya bi nav. : (Ron, li sertevgera kurd li s/ry. - 2000) me wergirtiye[ew, di pirt/ka xwe de cara yekem,n belav kirye [me j, ji xwendevan. Gulistan re hem, r/pel. n r. zname. a bingeh, ya Ko hat,ye `apkirin bi ziman. Kurd, li `apxxana kerem li \am di sala 1956 an de belav dikan]]

r. zname a bingeh,

- 1) heya ,ro tineb/na r. yeke rast / durust li p. \ kurd. n s/r,ye] ew ji hev xistine / ji ji hem, heq. n siyas, [civak,¹ / zanist, b. par hi\tine li p. \ v. Rast,ya tehl / dijwar [hin kurd. n welatpar. z ji bo parastina biray. n xwe . n s/r,y. ji \a\, [sitem / winda b/n. [bi nav. (part,ya kurd. n d. m/qrat. n s/r,) komelek an,ne p.]
- 2) P|K|D|S [part,yeke azad,perest² / p. \ver/³ ye] ji lewre ji bo welat. Xwe s/r,ye r. zaneke

¹ - civak, : ict,ma',]

² - azad,perest : di ramdana xwede azadb/n [miteherrir]

³ - p. \ver/ : y. Ku `av dide p. \ve`/n. / q,ma xwe bi li pa\ may,n. N,ne [teqeddim,]

demoqrat / gel. r⁴ `ak dib,ne [ji bo p. kan,n / dan,na r. zaneke hol. [/ parastin / firehkirina serbest,y. n demoqras, bi hem, kes / part,y. n p. \ver/ re tevkar,y. Digire ser xwe]

3) P|K|D|S [ji bo welat. Xwe s/r,ye serxweb/neke tik/z dixwaze [di v. R. De part, bi nav. Kurd. n s/r,ye \err. Kol,dar / noker⁵ . n w, dike]

4) `i gava s,ya kol,dar ji ser welat. Me s/r,ye bi d/rkeve [/ r. ya t. kil,y. n derve b. te bir,n [p|k|d|s] ji bo 400 000 kurd. n ku li ciz,r. [kaniya-ereban / ` ,yay. Kurm. nc dij,n d. (r. zaneke xas) bixwaze [da ku p. heq. n wan . n s,yas, [`ivak, / zanist, di nav welat. s/r,y. De b. n parastin]

5) P|K|D|S [xebata kurd. n turk,ye [,ran [,raq / hem, gel. n bindest di r. ya felat / azah,ya wel. t / \err. Kol,dar de p,roz dike [ji bo g,hana wan a azad,y. Ji tu x. rxwaz,yan bi \nde nam,ne]

6) hik/meta tirk di welat. Xwe / kurdistana bakurr de hin rawestek. n⁶ le\ker, dane kol,dar. \errxwaz / bi dagirtina alet. n ceng ew erd kir,ye `eper / as. gahek cenga c,han. Ji ber ku b/na cengeke hol. Dikare kambax,ye⁷ke giran bi ser

4 -gel. r : ji gel [gelparastin ji bo gel kirin]

5 - noker : kole [xulam[d/vik]

6 - rawestek : cih. ku t. de radiwestin / disekinin]

7- kambax, : xerab, [malm. rat,]

gel. Kurd / welat. Ereban de b,ne [P]K]D]Shi\yar
kirina kurd. n tirk,ye ji v. Rast,ya han / bi
al,kar,ya biray. n xwe . n ereb hilwe\andina w.
As. geha kambaxker⁸ ji xwe re armanceke mezin
dizane]

7) P]K]D]S [di xebata xwe ya komel,⁹ de pi\ta
xwe dide hem, kurd. n welatpar. z [demoqrat /
azad,xwaz. n bi r/met]

8) P]K]D]S [hem, welat / dewlet. n hevgel¹⁰ /
gel. r / a\t,xwaz [ji gel. Kurdre [yar / x. rxwaz /
al,kar dinase] ji lewra di hem, xsbat. n xwe de b.
Dudil, dikare dest. Xwe bide wan]

9) P]K]D]S [di cenga alem, de [ji bo c,han. [
nemaze ji bo gel. n bi`/k / bindest boblat¹¹ /
kambax,yeke mezin dib,ne [ji lewre bi dil / can
digel hem, gel. n a\t,xwaz doza a\t,y. Dike [ji
ber v. Ye ku part,y. [neyar,ya hem, peyman. n
le\ker, . n \errxwaz ji xwe re kir,ye armanceke
bingeh,]

10) ji ber ku gel. Kurd ji demeke dir.j ve
bindest maye [gelek raman. n¹² vaca di ser, [bal /
bawer,y. n w, de wek, nexwe\,yek. Cih girtine /
ew ji taw¹³ xist,ye [part, dixwaze bi belavkirina

⁸ - kambaxker : y. Ku xerab dike]

⁹ - komel, : civat,]

¹⁰ - hevgel : di ti\tek, de xwey, par b/n [bi mana i\tirak, dan]

¹¹ - boblat : belay. n mezin]

¹² - raman : tefk,r]

¹³ - taw : h. l [qiwet]

xwendin [niv,sandin [ziman [raman. n h. ja /
vejandina r/`ik. n¹⁴ `ak / sin`,y. n¹⁵ bilind [van
nexwe\yan ji can. Gel. Kurd bi derx,ne / p. yeke
nuh / taze ji bo p. \endeyeke¹⁶ h. ja li p. \ w, veke
]

11) ben gihana armanca xwe a bilind part,y. Ji
bo p. \vebirina kurd. n s/r,ye di war. n `ivak, /
zanist, de [kirna xebat. n j. r,n daye `av xwe]

di war. zaniest, de

- a- ` . kirna encumen. n¹⁷ zanist, di . rdim. n kurd,
de]
- b- bi derxistina kit. b [kovar / rojnamegery. n
kurd, [ji bo belavkirin [p. \vebirin / yek,t,ya
zaravay. n kurd, [
- c- guhertina kit. b / niv,sar. n biyan, . n h. ja ji
ziman. Kurd, re]
- d- bi dest. Hik/met. Di . rdem. n kurd, de
pirrkirina dibistanan]

di war. `ivak, de

- a- ji bo p. \vebirina away. `andin, [/ parastina
`andin, / dor / ber ji nexwe\,yan her
r. ber,ya `otkaran kirin]

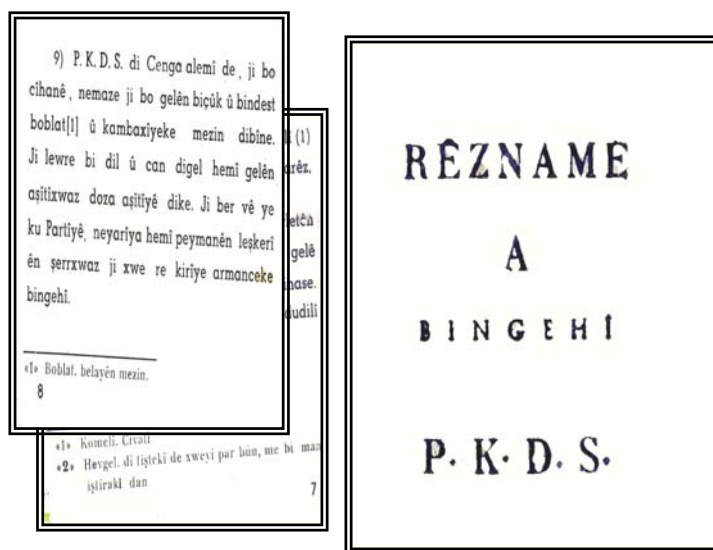
14 - r/`ik : s,fet]

15 - sin`, : exlaq]

16 - p. \ende : rj. n p. \detir [misteqbel]

17 - encum : Licne

- b- ji bo ku cotkar. n belengaz nekevin nav
lep. n giravxwazan [bi dest. Hik/met. Ji
beng. n wel. t ji wan re deyn p. kan,n]
- c- ji cih. ku mik/n be vekirna xestexane /
s. w,xanan ji hik/met. Xwestin [an bi
al,kar,ya dewlemend. n x. rxwaz ev celeb kir
p. kan,n]
- d- ji bo \agird. n ku ji belengaz, nikarin
xwendina xwe تمام kin li nik x. rxwazan ji
wan re al,kar, p. kan,n]]

Fistîval diwemîn ya rojnamegerya kurdî li dihok (21-23|4|2005)

Di dema (21- 23 | 4| 2005) li dihokê fistîvala rojnamegeriya kurdî ya diwemîn hat li darxistin[di bin çav dêriya herdû hukûmetê herêma kurdistan(silêmanî û hewlêr)]û gelek nivîskar û rewşenbîrên mezin û bi nav û deng ji hemî derên ko kurd lê dijîn [têde amedebûn [gelek nivîsar û lêkolîn û gotar yên bi nerx lê hatin xwendin [ew vistîval bû meydanek ji bo nasîn û girêdana têkiliyan dinavbera beşdaran de [û hevnasîn pirtir bû [û gelekî li ser dîroka malbata bedirxaniyan hat seknandin û rola wan hat berçav di warê rewşenbîrî û rojnamegîrîyê de]

Hevalê nivîskar û rewşenbîr **Eli Şemdîn** beşdarî vê fistîvalê bûbû li ser xwestina kom,ta wê ya bala [û ew fîrset bidest xwe xist ko bi navê kovara (gulîstan) hevpeyvîn bi çend nivîskar û rewşenbîran re kir ji wan :

1 -mamoste Cewher Kurmanc (şêwirdarê mam celal yê kultûrî) [û endamê lijna bala ya fistîvalê]

2- pîrofîsor û folklor nasê bi nav û deng celîl celîl

3- nivîskar û ronakbîr Letîf Epozdemir

Sekreterê kovara (gulîstan) li stenbolê]

emê ji xwendevanên bi rûmetre li jîr belav bikin]
em hêvî darin ko bi xwendina van hevpeyvînan
demek xweş derbskin]

(*GULÎSTAN*)

Hevpeyvîn li gel mamoste:

Cewher kurmanc

**- kak cewher em kêf xweşin ko li kurdistan
azad hev dibînin di fîstîvala bedirxaniyandê/ bi
navê kovara (gulîstan) em ji te dixwazin ko
hinekî li ser vê fîstîvalê bi sekine ko zehmetî nebe*

*** - mehrecana bedirxan eva ya diwaye ko hatiye li
darxistin [par li silêmaniyê bû [em wek lijney bala me
bîryar dabû berî salek ko li kerkûk bikin [lê ji ber
wezê emnî me ne xwest li wir bikin [me biryarek nû
da ko em bînin li dihokê li darxin berî vê yekê me
beyankir û daxwaza nivîsar û lêkolîn û ebhasan kir]û
me fiterk zemenî da ko bigihînin me [birastî zêdetir ji
bîst behs û lêkolînewe ghiştin me ko hemî alî girtibûn
] rojnamevanî û aliyê siyasî [edebî [û dîrokî jî [û li ser
malbata bedirxaniyan [hemî ew tişt têde bûn [li gor
dîtina min ev fîstîval serkeftî bû. gelek kurd ji
kurdistanê û ji derve pişkdarbûn têde [ev bixwe
maneyek wê mezin heye [ko her ew hemî nivîskar û
ronakbîr pişkdarî têde kirin [ew bîr û baweriyê xwe
têde gotin [hev naskirin û arîkarî zêdetir dibe [
pêwendî jî zêde tir dibe [ewa tişteki mezine [hemû*

rewşen bîr û ronakbîr salê carek hev bibînin ji hemî
parçê kurdistanê [û behs û lêkolîn hebûn [hetanî hin
kêmasî jî hebin jî lê îsal ji par çêtir bû [û salên tên wê
baştirbê û hewl didin ko kêmasî nemînin [sala tê
ihtîmal heye ko li hewlêr fistîvala siyan çêbibê]

**- ez jî wek endamekî beş darbûm li vê fistîvalê/
rexnek berçav hebû ko lêkolîn tev li ser dîroka
bedirxaniyan hatibûn [yê min dibêjim ko hinekî li
ser rewşa rojnamegeriya kurdî û pêş e roja wê
hinekî bihata sekinandin wê gelekî baştirba / tu
çawa dibînî kak cewher wek yek ji endamê lejney
bala]*

*** - birastî ev yek ji kêmasiyan bû [ew jî sûc ne
yê me bû [ji ber yê ko hatin pişk darbûn zêdetir
aliyê dîrokî girtibûn [lê sala bê em hewl didin ko
bêtir li ser rewşa rojnamenûsî ya kurdistan ya îroj
û ya sibe û musteqbelê kurdistan ko zêdetir behs
bibê [mesela dîrokê gelek dûr û dirêje[em hêvî
darin ko di musteqbel de zêdetir bêne ser rewşa
rojnamenûsî û rojnamegerî û dîrokî jî]*

**- didawîde te gelek sipasdikin[û kêfxweş in bi
dîtina te]*

*** - sipas ji tere [û hêvî darin salên nêzîk ev
fistîval karibin li qamişîlo jî li darxin]*

Hevpeyvîn li gel
Pirofîsor : celîl celîl

**- binavê kovara gulîstan bixêrhatinê didn
pirofîsorê bi nav û deng û hêja celîlê celîl û gelek
kêf xweş in ko îro em li kurdîstana fîdral û li
darxistina fistîvala bedirxaniyan li duhokê hev
dibînîn [û di vî warî de tu çi giringiya vê çalakiyê
dibîne [û ligor rewşa îro a rojnamegerya kurdî tu
çi rolê jêre dibîne di pêş e rojê de]*

*** - te xweş got [eva cejne [îro cejna
rewşenbîrane [rojnamgîrane [ji cejnê çêtir di dinê
tişt heye] rewşenbîr û rojnamegîr ji hemû parçê
kurdîstanê [ji ewrûpayê ji dûr ji nêzîk em dicivin [
û pêşiyê em hev naskirin û hevkarîya xwe bêtir
xwîrt dikin û pêre jî em li ser kêmanî û daxwaz û
programê xwe em di axivin [û bona bêtir karê me
bimeşe [û nivîsarên çêtir çap bibin [bi dîtina min
ev konferansa bedirxaniya evaya didwane û gelekî
cudatî heye [hersal bêtir xweşik dibe [fireh dibe
[û gelek rewşenbîrên me ko ji refa rewşenbîriyê
dûrketibûn [xerîb bûbûn û tenê mabûn [îro tèn
digihêjin hev [û îro meydana çapemeniyê pir
fireye [gelek imkaniyat heye go kovar û rojname
çap bibin [îro hewcetî heye em ser qelîtê zêde bi
sekinin ko ne her kes ko tişteke nivîsî ew hêjayê
çapkirinê ye [lê xwendewar îro hêvîdarin ko*

nivîsarî gelek bal kêşbin [nivîsarê wana bi fena
rojnamegeriyê bê nivîsarê [teknîka çap kirinê
çêtir be [van tiştane îro divê bibe pesin berçava û
rojane]]

**- rojnama bedirxan îro derket [duhejimar ji yê
kevin ji jimarên rojnama (kurdistan) nû hatine
belav kirin [û li ber nivîsîne ko dektor celîl celîl
ev herdu jimar nû dîtine tu jimere li ser vê babetê
karibê biseki
nê û bibêjê çawe te ev jimar bidestxistin]*

*** - pêşiyê dixwazim bibêjim ko eva ne ewqas
giringe [çiqas giringe ko bedirxaniyan ew
rojname çap kirine [dîtî tiştêkî pir mezin nîne
[mêranî gelek tede n,ne [lê şabûneke dema min
dît ez jî şabûm [mi xwest roşenbîrên mejî şabibin
[ji ber wêjî mi bixwere ew jimar anîn [û kêfa mi
tê wekî ewana wa dinexînî [bi rastî rojnama
kurdistan hewcebû [hêjabû ko hijmarên wê
temam bi bin [û bi vê yekê me tamam kir [
hejmarek kê maye (19) a [ew bawer dikim
peydekirina wiya wê demeke dirêj bikşînê [em
binerî wê çawa be]*

**- pişt, helweşandîna soviyestana berê [tu çawa
li rewşa mîletê kurd di nêrê [û bi taybet rewşa
mîlet kurd li sûrî yê [ko tu riyê xebatê li ber*

tunene ji xeyrî xebata siyasî û rojnamevanî ko tenê li ber vekiriye]

****- yanî rewşa du parçê kurda tu ji min dipirse , (soviyêt jî û sûriya).

**- kurdistan bi tevayî [û bi taybet kurdê sûrya [ji ber ko li sûrya kurd çek dariyê nakin tenê xebata siyasî dikin]*

****- belê çekdarî tenê heme rêknîne [wek mero ila bide riya çek dariyê [mesele binêre pêvajoyek bû dîroka kurdên îraqê ko êdî çekdarî ne lazime aqil lazimbû [siyasetek gelekî rast bimeşîn ko ciyê xwe bigirin [lê gava axaftin hebû ko lazimbû û xuya bikin ko lazime em amadene şer jî bikin [lê em şer nakin werin pirsê me safîbikin [ev siyaset gelek rast bû û şukir ji xwedê [wek dibêjin [ko xûn ne hate rêtin û em xwediyê mafê xwe û xwediyê azadiya xwe dertên û derketine û emê hîn derên [dêmek di riya çekdariyê n,ne [bona kurdê sûriyê ez dibînîm ko meydana kurdîtiyê de eger em kurdê îraqê hilnedin dîroka wana teybetiye [lê kurdê sûriyê gelek bi xwirtî zimanê kurdî û tûrasa kurdî parastine [û xezmeta wana îro di hemû parçê kurdistanê de xwiyaye [yanî rewşenbîrê wana bi dil û can tevî meşa pêşve çûnê di bin [buyerên ko li turkiyayê îro konfiranse [hev dîtine û hevrûniştine [rojnamene kovarin [çi li

îraqê bi taybetî[heta li zangoyê heta li hemû deran
heta ji wan hatiya cihêxwe digrin ewa ji xizmetke
[lê îro divê bala me gişka bikişîne rewşa kurdê
sûryayê bona mafê wan[çimkî ewana timî
xizmeta hemû parçê kurdan kiriye[û parçê kurda
jî zêde ji bîr kirine mafê wana]

**- mîna birê piçûkin]*

****- belê [cîkî heyê ko normale ewana ew pira
bûn ko kurdê îraqê û kurdê turkiyayê xwe
xilasdikirin di dema çetinde [lê îro ew barê rewşa
xwe ewan bixwe îro dane pişta xwe û eger
hewcatiya wan heye ji me [hewcatiya moraliye [
piştevaniya moraliye [û ew moralî divê em bi
gelek piştevanî xwiya bikin [û ewana li ewropayê
wek ez dibînim li sûryayê jî yanî bi çalakiya xwe
û meşa xwe jî û dengê xwe ewana gihiştine wê go
di dinyayê de êdî tê axaftinê [ez tenê di xwazim
bona kurda li hemû derê pir pêwîste yekîti yan li
wêderê gelek girûp û hêzên partiyên kurda hene
hemû jî bi dil dixwazin xizmet bikin [lê divê
hinekî ji ewa xwe [ji hespê xwe peyabin [destê
hev bigrin[û bi tevayî karbikin[îro dema
yekîtiyêye [tiştê dinê tine [programê xwe bikin
yek [meşa xwe bikin yek[îca wê çaxê kurdên der
û dor jî ji parçên dinê jî dîsa di karin alîkariyê
bidin [bira tecruba kurdên îraqê ji mere bibê ders
]]

**- me go kurdê sûriyê birê piçûkin/ lê kurdê
soviyet stana berê [ew birê piçûktirin [rewşa wan
çawa dibînê kekê celîl]*

*** - tişteke heye nava biran de [birê piçûk timê
çeleng dertê [îcar ji we piçûktir belê] lê em
naxwazin çeleng tir hebin [em jî piçûkin [em
herdu birayên bi tevayî cêwî ji dayik bûne [rewşa
mejî ne başe [lê ferqiya me çiyê [hûn li ser erdê
bav ê kalanin lê piraniya me muhacirbûne [me li
wê derê xwe didît xerîb [lê eger ne xerîb jî [lê ne
dewletamebû [ne jî hukûmdariya mebû [bi nav
armenîstan bû [û navê gurcistan û azirbeycan bû
]] yanî ko komar û hukûmeta wanbû [ji ber wê jî
ewa me gelek girane [em nikarin ji wan zêde
bixwazin [berê tişteke dibû me digot mosko heye [
em ji mosko re bêjin eger hûn heqê me nedin [îro
tiştê ko ji destê me tê daxwazek heye û bi cî nayê
em dihêlin û bi piranî diçine rûsiya yê [û ez
dixwazim bi şehnazî bibêjim ko kurdên me ko
çûne rûsiya yê [yan jî komarên mezin bi
karkeriya xwe û xebathiziya xwe di çivaka xerîbî
nûde [di çivaka rûsa de ciyê xwe girtine [navekî
gelekî bi nerx bi der dora xwede qezec kirine û bi
karê xwe jî heta serokatiya gelek dayira û firmayê
mezin kurdin [û ewana jî bi xîretin [kurdên ko
hewceyî alîkariyê ne wan tînin arîkariyê didinê [
dicivînin li dor xwe [lê ciyê rûsya pir mezine [tu*

hemî kurdên kurdistanê [(40) melyon kurd bibe
wir em dîsa windane [çimkî ewana (1000)
kîlometr diçin ta ko li gundekî rast tèn [û bi xwe jî
(7-8) se`et ji rojav ta rojhilat di çê [evana
piroblimek ciyografîke lê çavê me gişkan [dilê
me gişkan li ser kurdistanê [li ser herêma
kurdistanê azad [û diwa roja me jî em çî qasî wek
kurd li ser erdê xer,b xurtbin em nabin xwedî tişt [
em dibin xewdî milk lê em nabin xwedî mafê xwe
û welatê xwe [lewma jî divê em diwaroja xwe
girêdin bi welatê xwe û erdê xwe va]

**- em dizanin go guhdanek tey xurt bi folklorê
kurdî û dane heva wî heye [vaye îro gavin mezin
û fireh têne avêtin di warê mîdiya û piroboganda û
enternête de ko wek lehiyek mezin tor û ziman û
nasnama mîletan li berxwe dibe [di vî warê de [dê
wê çawa folklorê kurdî bê parastin li gor nerîna te
kak celîl]*

*** - parastina folklor encax bi destê dewletê bê
parastin [dewleta me heba [wekî program bi destê
istîtasyonin taybetî [evana bîn civandin [komkirin
û parastin û çapkirin [lê intirnet îro meydanake [
mîdiyayek nûye [gelek başbûna wî pire [hema
em bêjin go hevre binivîsin [zû nivîsarê xwe
bigihînin hev [lê ez nikarim enternet li dewsa
rojname û kovar deynin [bêjim eva çêtire [bi eks
dibêjim ko divê çap meniyê pêre em xurtbikin [ji*

ber ko jimere hêjaye ko em di pirtûkxanê xwede
kovar jî]]] ne tenê yê me [pirtûkxanê dewleta de
jî kovar û rojnamê me cîbigrin[carna heye ko fêda
enternêtê heye [lê gelek tişt winda dibin [ko
ro heye salek heye dido[û ne her kes karin
enternêt bidestxin [lê gava bû pirtûk û di destê
meriyan de [meriv btiliyan wî dibîne [û hisa wî
çê dibe [ev tiştek dinêye [em divê li ser wê jî
bisekinin[enternêt em bikar bînin [tiştek ko zû bi
hev bigihînin diskisyona bihev re bikin [lê
enternêt tiştek dinê jî pêre heye[ko di bê kud hayê
wan jê hebe [merî hene enternêt malperên xwe bi
kartînin ji bona hicûmî ser hev bikin]]] hezbekî
yanjî komîtek bi taybet li ser kurdên sûrya bi
texmîn dikim [yanî hemû rewşen bîrin hêjane [
yekî tiştek kiriye[ji navê hemiya xeber dide û yê
dinê dibê heqê te tune [tu ne titiştî [û dest pê dibe
[eva hinekî rewşenbîrî tîne ser mistewa (derece)
gevezetiyê ê şerê şexsiyatîyê [eva ne başe [
rewşenbîr divê imkaniyatê xwe kêm neke [eve
pirsamine [û tucaran internêt dewsa kovar û
rojnama nagire]

**- dizanin ko ti û mamoste hemîd derwêş (*
sekretêrê partiya dîmûqratî pêş verû kurd li sûrya)
[hev nasdikin/ tu çawa xebata vê partiyê
dinerixnê ko nêzîkî (50) sala xwedî nerînek

taybete ji bo çareserkirina mafê milletê kurd li sûryayê]

******- ez ne bi tenê bi berêz kak hemîd dewrêş re dostim û nasim [belkî ewqas bi hemiyan re nasim çûme ûhatime [xwe kurdê sûrî hesab dikim [li efrînê di bêjim ez efrînîme [û li qamişlo dibijim ez qami,lok,me]

*****- *em bi te ser firazin]*

******- sipas helbet îro di sûryayê de gelek hêz hene [partî hene ko dijî hevin [ez hemiyan jî hez dikim [dixwazim ko xizmeta wan li ser rêçikekê be [di zanê ew hene [erq hene [co hene [kanî hene [ava wana diçê ser çemekî xurtdike [ser rêçikekê [ez dixwazim karê wana wek çem xurtbibe[hemîd dewrêş karkerkî kevne û xizmeta wî jî heye [û hemûjî xezmeta xwedikin [ez naxwazim zêdeyî kêmanî têxim nava wan [hemû jî bi karê xwe û bi hurmeta xwe [di sînga mide di dilê mide ciyê wan heye [û ez dixwazim bi wanre re çalakiyên hevgirtî]

Hevpeyvîn li gel nivîskar letîf epozdemir

**- Kak letîf em bi navê kovara (gulîstan) gelek kêf xweş in bidîtin û naskirina te di vê vîstîvala ko bi navê bedirxaniyan de îro sê ro li dihokî hatiye li darxistin [megî xwest vê firsetê bidest xwxin û hin pirsan ji te bikin [û bi hevîn bersva wan em bi riya kovara (gulîstan) re bigihînin xwendevanan [pirsê pêşî jî ewe ko xwe bidê nasîn bi xwendevanan]*

*** - başe [gelek sipas ji were hevalê delal [birastî navî kovara we (gulîstan) e [yê me jî ez endamê weqfa lêkolîn û çandeya kurdî li istenbolim [û sekretêrê wê qfê me [êmejî hozanekî me heye [kovarekem derdixin mehê carek [navê wêjî (gulîstan) e [vêce em îro vê hev peyvînê bikine sebebê biratiya herdû kovaran [ko yek kurdê sûryê derdixin navê wê (gulîstan) e [û yek jî kurdên turkiyê derdixin li istenbolê li ser navê (gulîstan)]*

**- belê [ev vistîvalako tu tède beşdar bû ye îro/
û teji xelata vê vistîvalê wergirt [em di xwazin tu
nêrîn û dîtîne xwe li ser vê vistîvalê ji
xwendevanê mere diyar bike]*

*** - vistîvala ser bin mala bedirxaniyan ko li
dihokê hate durustkirin [îsal ya didiwa ne/
vistîvalekî netewî ye [miliye [û sedemê sed û het
saliya rojnama kurdistan ko rojnamakî wisa bû/
\ewqek bû [nûrek bû [rênîşandinek hemû kurdên
cîhanê bû [ew ne tenê rojnameyek bû [belê wekî
rêxistinekî jêhatî bû [bi sedemê wê yekê ev
rojname hatiye durist kirin [li pêş ko ez dîtîne
xwe bêjim dixwazim sipasbikim ji wan kesane ko
karekî wiha bi nerx encam dan [tiştêkî wiha baş
pêkanîn û bûne sebeb ko rewşen bîrên kurd hevû
dinê nas kirin û hatin dîtîne xwe derheqê malbata
bedirxaniyan de [derheqê rojnamenûs û
rojnamevaniya kurdîde dîtîne xwe gotin û eva
sêroj jî birastî gelek tiştê baş li ser tarîxa
kurdistanê [li ser rojnamevaniya kurdistanê [li ser
malbata bedirxaniyan gelek tiştê baş û hêja û bi
nerx anîne ziman [birastî ez gelek kêfxweşim [û
gelk xweş halim ko mi bi vê ferzendê gelek însan
naskirin [gelek ronak bîrên kurd [rewşenbîrên
kurd jî min naskirin [diyare tiştê weha gelek
muhîmin û başin [û ez hêvîdikim xebatê wiha
çalakiyên weha her berdewambin [yanî ne tenê li*

kurdistana başûr ko diyare şertê vira baştir û
 xweştirin [lewma ko azade [hukûmetekî azad
 heye [û ez bawerim ko ew hukûmet yême hemû
 kurdane [ne tenê kurdê îraqê] ez bixwe wisa
 dibînim [wetenê me her yeke [welatê me her
 yeke [û em kurd her yek miletekin [hêvîdarim ko
 tiştên wiha [konferansên weha] her bêne çêkirin [
 eger imkan hebe em bikaribin li qamişlo carekê
 em çêbikin [eger imkanê me hebê em bikaribin
 carekê li diyar bekir çêbikin [û eger mecal hebe
 em li mehabadê çêbikin [û tiştêkî weha di be
 seranser di nav hemû bajar û parçên kurdistan de
 dibe wek adetekê [û em xwedî li tarîxa xwe li
 çanda xwe] li kultûra xwe û li hejanê kurdistanê
 derkevin [ev tiştêkî gelek muhîme [ez hevalan
 carek dinê gelek pîroz dikim ko fistîvalek wiha
 pak çêkirin û em jî hatin beşdarbûn] di fistîvalê de
 diyare du babetên gelek muhîm hebûn] eger ev
 rexneyekî piçûke bila heval li min bi bûrin [lazim
 bû ko ev herdû babet di yek fistîvalê de ne
 hatibûna [lewra barê fistîvalê giranbûbû] yanî
 hevala di karya tenê fistîvalek yanî konferansek li
 ser malbata bedirxaniyan çêkirna û paşê jî li ser
 rojnamevaniya kurdistanê jî semînerkî din]
 konferansekî din çêkiribane [lê herdûkan bi hev re
 xistin yek projeyêkê de [dîsa wa jî başbû [lê ez
 hêvî dikim ko di rojên hatîde van herdû tiştan jî
 hev cuda bikin [ne tenê li ser rojname nivîsî [

rojnamevanî [ser malbata bedirxaniyan gelek
 pirsên dewlemend ê kurdan hene li ser wan
 hemyan di konferans bêne çêkirin [wekî li ser
 ziman ko îro bûye problemekî herî mezin di
 navbera kurdan de [beşê kurdistanê de [zimanê
 me zimanekî pir dewlemende [lewma çend devok
 û çend lehce û zaravê zimanê kurdî hene [îdî wisa
 bû ko kurmanc [badînî [şikakî [zaza [lorî [soran
 [ji hev û dinê baş fam nakin [her yek miletekin
 lazime di demekî kurt de konferanseki li ser vê
 yekê werê danîn ko kurd hemî ji hev û din fam
 bikin [ya didwa piroblimeki herî mezine [bi
 dîtina min ewe ko kurd miletekin lê mixabin sê
 elfebê wan hene [kurdê sovyata berê elfe baya
 kirîlî wan bi kartênin [wek hû dizanin kurdê mey
 turkya û yê wey sûrya ew jî latînî bi kartênin [
 kurdê mey îraqê û yê îranê jî ya erebî bi kartênin [
 vêca mîrê rewşenbîran celadet elî bedirxane
 [herkesek wisa wî qebûdike [lê şîretk kiriye mîr
 celadet bedirxan [gotiya ko lazime kurd li ser
 elfeba latînî merema xwe bînin ziman [û zimanê
 nivîsinê yê kurdan bi herfê latînî ye [ev şîretek
 wiha mezin li hemû kurda kiriye lê mixabin hêj
 kurda guhdariya şîreta celadet bedirxan ne kirine [
 ev piroblimeki gelek mezine [lewma em bi erebî
 nizanin [herfê erebî nizanin [hevalê meye
 kurdistana îraq û îranê ew jî bi yê latînî nizanin
 [ew wexta ji zimanê hev [ji nivîsinê hev fam

nekin [em ji dilê hev jî nikarin fam bikin[yanî
wexta ko mirov nizanibe hevalê li hemberî mirov
çi dinivîsîne [û ew jî nizanibe mirov çi dinivîsîne
[wê li ser pioblimekî çawa hev dîtîne me bibine
yek yan ji hev cuda bibin [ev pioblimeke gelekî
mezine[ez hêvîdarim ko dirojên ko bênde ev
herdû pioblim ji ortê rabin û kurd karibin bi civin
û elfeba kurd li serî xebatek taze were çêkirin [
çiko bi nezera min çaxa ko duktor ebdule cewdet
û kemal fewzî dibêjin heta û heta sî û du herfên
elfeba latînî jî nebesin ji boyî deng û sewtên di
kurdîde [yanî lazime komisyonek were danîn vê
elfebê perwerdetir bike ne ko ji halê rake]

**- kak letîf, berhemên te yê çapkîrî çi hene [
dixwazin ko ji xwendevanê (gulîstan) re bide
nîşandan]*

*** - belê [dixwazim bêjim ko zêdetir
helbestvanim [pênc heb kitêb min hene [du heb
bi turkîne û sê jî bi kurdîne [ew kitêbê helbestêne
[lê îro li turkiyê û li kurdistanê gelek kovarê edebî
yê kurdî li ser kurdan derdikevin û rojname her
wiha ez dikarim bêjim ko ez nivîskarekî wisame li
ser edebiyet û çanda kurdî tiştek hebe ez arîkarya
wan dikim û dikarim bêjim bi ser firazî jî li bamin
ciyê xweş haliyê ye tanî îro ji gelesanre meqalat
şandiye ûgelek nivîsarên min di wan kovarên
edebî û hunerî de çap bûne [niha li ser kitêbekê
disekinim [li kesayetya melayê cizîrî [eger şertên*

min mercên min musaid bin [hetanî sala taze [
 yanî dawiya sala2005 [ezê wê kitêbê bi qedînim [
 hetanî niha li ser melayê cizîrî gelek tişt hatine
 nivîsandin wekî meqale heta dîwanawîjî çap bûye
 bi herfê latînî û herfên erebî jî [feqet mebesta min
 [meqsedamin ne ewe ko tiştê hatiye çapkirin ez
 wê dû bare bikim ducar bikim [ez divirde tenê li
 ser şexsiyeta melayê cizîrî disekinim [ser
 kesayetiya wî [li ser eşqa wî [li ser evîna wî ko
 evînek platonîk (tesewif) jêre dibêjin [ser
 tesewifa melayê cizîrî û pêwendiya bîr û raya
 melayê cizîrî û evînê ez li ser wê yekê disekinim [
 kitêb wê xelas bibê [û eger şertên me jî musaid
 bin [yek ewe [yek jî kitêbek din jî heye di tarîxa
 kurda de wekî birînekî [piroblemekê ye tanî îro
 kesî ew birîn li ser ne sekinye [kitêb jî eger ez
 bikaribim wesîqên wî hemû tamam bikim]
 mumkine ko ewjî di sala taze de [meha yek yan
 didiwande ew jî çap bibe [ko ew kitêb jî li ser
 mesela herdûk seîdane [seîd alçî û seîd (şivan) [
 ka ew problemê wan çibûn [ew du insanên welat
 parêz ji bo çî hatin kuştin [lêkolînek minî wisa
 heye [min gelek wesîqe di vî warî de xistine destê
 xwe [gelek jî mane ko ezê karibim bixim destê
 xwe [eger min hemî xelas kir [îcar ezê dest pê
 bikim binivîsim [ew jî ji bo min karekî gelek
 girînge [niha herdû tişt dinav destê mindene]

**- li ser vê babeta dawî mamoste hemîd derwêş
(sekretêrê partiya dîmêqratî pêş verû kurd li sûrya)
di kitêba xwede [ko têde bîrhatinên xwe
nivîsandine bi erebî [bi dirêjayî li ser vê buyera a
seîd alçî [giring sekiniye û zelal nivîsiye [
nizanim te diye an na]]*

*** - min bihîstiye [lê mixabin ne ketiye dest min [
min berê dawê li hevaleyê kir ko li ewropa dimîne
[min jê xwest ko eger riya te bisûrya ket [yan jî
pêwendiyên te bi kak hemîd re hebin [vêce tu
dikarê ji minre bişîne [lê başbû ezê ji we recayê
bikim ko karekî wisa êmîla min heye eger hûn bi
karibin di riya êmîlê re bişînin wê kitêbê [vêce ez
nizanim bi kurdiye an bi arebiye [eger bi kurdîbe
tu mişkile nîne [lê ko bi erebîbe divê hevaleyê ji
minre tercume bike [min bihîstiye lê mixabin hê jî
bidest min neketiye]*

**- ew kitêb bi du çapa derketiye bi zimanê erebî [çapa
yekê li sûrya bû û gelek zû xelas bû [çapa
diwan jî li kurdîstana îraqê bû [bi soz emê bi
tercumênin û li ser êmîla te nêzîk bişînin]
pirsa dawî [kak letîf tu çawa rewşa tevgera kurdî
li sûryê dibînî [û bi taybet rewşa rewşenbîrên
kurd li sûryê [û çawa em dikarin têkilyan bi hev re
çêbikin go ev herdû (gulîstan) bi pêş de herin [*

*** - belê , dixwazim bêjim ko kurdê sûryê ji
hemû kurdê kurdîstanê bi wefatirin [lewra kî ji*

kurdê îraqê û yê îranê û yê turkiyê [ji wan ketibê
 tengasiyê de ewana deryê xwe li ber wan vekirye [
 ji bedirxaniyan ta paşê zadeyan [mala cemîl paşa [
 û ji wan bigre hetan, gelek rewşen bîrên kurd [
 wexta ko ketin tengasiyê ko kurdê sûryê mala xwe
 ji wanre vekirne [gelek mêvan dariyek baş kirine [
 birastî ji wanre sipas di kim [vêca ez dizanim
 çawa min nerixandiye ko rewşa kurdê sûryê
 nebaşê [gelek xirabe çimkî [newekî kurdê turkî [
 yan yê îranê yan yê îraqê ne [ez dizanim ko halê
 wan xerabtire jî [sedem ko hukûmet zulmekî mezin
 li wan dik, [lê kes di hewara wande jî nagihê [
 feqet îro nû rê hinekî li me vebûye [şewqek li me
 vebûye [kurdên sûryê jî wê bi karibin dengê xwe
 bigihînin [mesela yekîtya rewşenbîran jî [ji berê
 jî heta îro ji nav kurdên sûryê gelek insanê rewşen
 bîr derketine gelek şairên mezin derketine [birastî
 ji wanre rêz û hurmet pêşkêş dikim û hayê min ji
 gelean jî heye [vêce ko ew wezîfa me ya
 serekeye ko rewşenbîrê hemû parçên kurdistanê
 navbera wande elaqeyek, pêwendiyek, hebin [ez
 bixwe pê kêf xweşim û bi nasîna wejî gelek
 kêfxweş bûm [min qewl jî kiriye ko hetanî ji dest
 min werê ezê arîkariya kovara we bikim [û vêce
 ez li wejî dawê dikim ko hûn jî arîkariya kovarame
 (gulîstan) bikin [û gelek sipas ji were .

Ji folklorâ Kurdî

Dîrokek Govendê

(MÎRZE ME)

Berevkir : SALIHÊ HEYDO

Xwendevanên hêja û delal: mîna tê Zanînê
Folklor mêjwa milleta ya nenivîsandyê parastin û
danheva wî ji erkê Netewî û welatparêzîye ji ber
ku ji kesayetî û ferziya wî milletî bi drêjahiya
hezarê Salan têde tê Kifşê û derbirînê û ji hêla kar
û barên ebor û jiyane û ji hêla şer û mêraniyê û ji
hêla şîn û şadiyê Ve û ji hêlek dîtir ve jî ruh û
giyanê Wî milletî û kontaka wî bi jiyane tene
zimên û ez behwer dikim ku folklorê Kurd, gelek,
zeng, ne û genc, neya w, ji dur û cewher û
mirar, yan tijeye bi kûraya babil, sk û sed salan
gelek ji wan durran wînda bûne û hatine diz, nê
Pêdiv, ye ku her kurdek, welatparêzû millet hiz
xwe jêre terxan bike û bervekirin û parastina w,
weke stûbar û erkek, p, roz û giring bib, ne û bi
taybet, kesên rewşenb, r û folklornas [ji ber ku her
p, rek me [yan kalemêrek, me dimire bi qas,
temen û mez, lê W, folklor pêre di`e û bingor dibe
nemazeyê Devk, (zargotin) weke stran [d, rok [
` ,rok [` ,vanok [mamik [gotinên pêş, ya [

derbirr,n [têderxistinok[hijmartinên l,стикê
Zarokan [zûbêjê [û yêd may,n]]
`end, ku ev tiştên ku me liyor gotin bêne
parastin wisa zimanê Me û kesayet,ya me ya
netw, tê Parastin [her wek, nimûneyên şaxê
Folklorê Me tar,xekê [bûyerekê û qûnaxeke reş
di pêvajoya dijminê Doza kurd xwest,ye wê
Nepen, û winda bike di metodên xwey, taybet de
lê `axê Tu linava genc,na folklor bigere tu dikare
bi hêsan, wê Bib,ne şirovekir, û rast [`imk, hestê
Milletek, bi saxlem, ew got,ye :

Gel, xuşk û biran em dixwazin di vê Jimarê
De ji kovara Gul,stan ji were d,rokek Govendê
B,nin ser rûpel ku bûyer û dabaşa w, mêran, [
pesindan û ev,ndar,yê Bi xwe ve girêdide [edrêsa
d,roka (M,RZE MA) her wek, di firdikên wêde
M,rze li ser xwe xêberdide û hestê Xwey, ev,ndar,
û mêran,ya xwe ya ku carna dûr, rewîştê `ivaka
kurd, dikeve t,ne kifşê]

Weke tê Xuyakirin ku M,rze xortek, t,tal û
malmezinaye dil dikeve ke`eke xweşik û
malmezin lê Dike nake nadinê û hezkirin wisa
dim,ne [malbava ke`ikê Wê Didin yek, d,tir lê
M,rze pê Nizane roja Govend û daweta wê Li
dardikeve û şên, [berbok [kinêz [xêl, [dahol [
zirne [saz dibe [M,rze ji mal êr,şdike û şûrê
Xwey zêr,n dikiş,ne û di orta govendê De li ba

dike bi dengê Def û zirnê Ve û pesnê Xwe dide ku
xw,n bi`ogê Yan ser, bibin londer ezê te bist,nim
û di v, babet, de gefit û go û dane û sitandin bi
mire nabe ji ber ev,na te ez d,nkirime eşqate ez
harkirime ji bo xatirê `avê Te ez `ibkim ne
poşmanim bav bikujim xw,nê Birêjim [jehrê
Bimijim [ji bo te durist didêrim [hêj, gotinêye ku
ev d,rok bi ritma giran, ya nafrinc, di govendande
tê Gotin yek dibêje û govend, lê Vedger,nin d,rok
eve :

M,RZE MA

M,RZE me M,RZE me wele M,RZE me
M,RZE me M,RZE me bile M,RZE me
Genmê şûna ceme wele M,RZE me
Genmê şûna ceme bile M,RZE me
şûva ribaseme18 wele M,RZE me
şûva ribaseme bile M,RZE me
Bazê Destê Teme wele M,RZE me
Bazê Destê Teme bile M,RZE me
Qolê19 pişt teme wele M,RZE me
Qolê pişt teme bile M,RZE me
Kilê `avê Te me wele M,RZE me
Kilê `avê Te me bile M,RZE me

18 - ribaseme : qubal [gew [bittir]

19 - Qol : sef / r. za z. ran li kember / `elem` t.

Ez, li bend, teme wele M,RZE me
Ez, li bend, teme bile M,RZE me
Tim, `av li teme wele M,RZE me
Mêrik bimirêz heme bile M,RZE me

Ez M,rzeyê D,nim wele M,RZE me
Ez M,rzeyê D,nim bile M,RZE me
Nadim û nast,nim wele M,RZE me
Nadim û nast,nim bile M,RZE me
Tej bavê Dist,nim wele M,RZE me
Tej bavê Dist,nim bile M,RZE me
Li ser `ogê Dat,nim wele M,RZE me
Li ser `ogê Dat,nim bile M,RZE me
Bi şûrê Zêr,nim wele M,RZE me
Bi şûrê Zêr,nim bile M,RZE me
Serya di fir,nim wele M,RZE me
Serya di fir,nim bile M,RZE me

Ez M,rzeyê hotim wele M,RZE me
Ez M,rzeyê hotim bile M,RZE me
Bi şûrê Labûtim wele M,RZE m
Bi şûrê Labûtim²⁰ bile M,RZE me
Ne gelk, tebûtim wele M,RZE m
Ne gelk, tebûtim bile M,RZE me
eşqa te ez sotim wele M,RZE me

20 - Lab/t : ew hesin. Ser pen / t/j ko cotkar p. Gsn.
Xwe ji herry. Paqij dikin]

eşqa te ez sotim bile M,RZE me

Ez M,rzeyê lalim wele M,RZE me
Ez M,rzeyê lalim bile M,RZE me
Bi şûr û mertalim wele M,RZE me
Bi şûr û mertalim bile M,RZE me
Wek rustemê zalim wele M,RZE me
Wek rustemê zalim bile M,RZE me
Xortim ne tifalim wele M,RZE me
lawim ne tifalim bile M,RZE me
ji bo te dinalim wele M,RZE me
ji bo te dinalim bile M,RZE me
ji eşqê Te bê halim wele M,RZE me
ji eşqê Te bê halim bile M,RZE me
ez M,rzeyê xanim wele M,RZE me
ez M,rzeyê xanim bile M,RZE me
şûrê Ji kalanim wele M,RZE me
şûrê Ji kalanim bile M,RZE me
Tim, li meydanim wele M,RZE me
Tim, li meydanim bile M,RZE me
`ibkim ne poşmanim wele M,RZE me
`ibkim ne poşmanim bile M,RZE me
Li dêma talanim wele M,RZE me
Li dêma talanim bile M,RZE me
Ji bo `avê Te canim wele M,RZE me
Ji bo `avê Te canim bile M,RZE me

M,RZE me ez hatim wele M,RZE me
M,RZE me ez hatim bile M,RZE me
Hilat û dahatim wele M,RZE me
Hilat û dahatim bile M,RZE me
Xortek, du qatim wele M,RZE me
lawek, du qatim bile M,RZE me
mefriq û polatim wele M,RZE me
mefriq û polatim bile M,RZE me
şêrê bi lebatim wele M,RZE me
şêrê bi lebatim bile M,RZE me
bê hedan û tebatim wele M,RZE me
bê hedan û tebatim bile M,RZE me
ji bavêr celatim wele M,RZE me
ji bavêr celatim bile M,RZE me

pişt, ku me li mijara vê D,rokê Sêrekir û med,t
weke dide xuyan,kirinê M,rze her away,
dixebit,ne daku `avê Reş û yara xwe bist,ne [
meger ku bi birr,na serê Bavê û destgirt,yê Wê Be
j, di encamde ji tirsê şer û pev`ûnên xw,ndar û
girande bavê Ke`kê D,sa ke`a xwe vedger,ne û
M,rze û wê Bihevdû şadikin pişt, wê Bûyerê
Dawetek xweş digere li devê Deryê Mala M,rze
`awa kurd dibêjin :dest hilan,n fereca xêrêye [di
hing, de xêl,van stran bêj û berbûk vê Stran û
d,rokê Diderheqa M,rze û mêran,ya w, bi awayê
Govend, dibêjin û li hev vedger,nin :

hesin, m,rzo m,rê Me
stûn stûna hesin, axa qewlê Me
med'erdê De`in, m,rzo m,rê Me
med'erdê De`in, axa qewlê Me
eş,r lédsekin, m,rzo m,rê Me
eş,r lédsekin, axa qewlê Me

stûn stûna dar,n, m,rzo m,rê Me
stûn stûna dar,n, axa qewlê Me
mel'erdê Dan,ne m,rzo m,rê Me
mel'erdê Dan,ne axa qewlê Me
eş,r lê Sekin,ne m,rzo m,rê Me
eş,r lê Sekin,ne axa qewlê Me

stûn stûna zêra ye m,rzo m,rê Me
stûn stûna zêra ye axa qewlê Me
mel'erdê Daraye m,rzo m,rê Me
mel'erdê Daraye axa qewlê Me
m,r kela mêra ye m,rzo m,rê Me
m,r kela mêra ye axa qewlê Me

Rola Cegerxw,n

di nav tevgera netewey, de

Dr] Hesên Seyfed,n

Bi rast, [Cegerxw,n ne tenê rîstevan [ç,rokvan û lêkol,nerek gewre û hêja bû di nav mîletê xwe de [lê belê di nav refên xebata netewey, de têkoşer û xebatkarek, bê westan bû [weke w, ji hevalên xwe yê xebatê re gotiye 'Naxwazim di nav karwanê azad,xwazan de destvala bi rê kevîm [ta ji min tê û ji min bê ez ê bi we re ji mîletê xwe û hem, mîletên bîndest re bixebîtim']

Cegerxw,n di destpêka jiyana xwe de [berê w, ket xwendîna olperest, û di demeke kurt de ji ber z,rek [û jêhat,bûna w, pêpelûk û qonaxên fireh derbas kirinê Cegerxw,n bi xwendîna xwe re çavên w, li ser êşên mîletê w, vebûn [ew êşên ku şerê c,han, yê yekem,n ew tê de hiştîbûn û li ser dengê topên şoreşên Şêx Se,d û Mehmûdê Hef,d û bayê Şoreşa Oktoberê şiyar bû] Cegerxw,n xwe di ber koçber, birç,bûn û bîndestîya mîletê xwe de xwed,bar d,t û ji bil, van tiştan j, kedxwariya beg û axan û kevneperestîya şêx û melan cihek, fireh di hiş û b,rê w, de girt]

Van bawerîyan hiştin ku Cegerxw,n tevl, rîxistinên civak, û netewey, bibel [ji bil, tevl,bûnê j, destê w, di damezirandîna hin rîxstînan de hebû

ji ber dixwest di riya wan re armanc û daxwazên
miletê xwe pêk b,ne]Ji rêxistinên ku Cegerxw,n bi
wan re kar kiribû[evin:

1-Civata Xeyr,: Cegerxw,n û Evdilqadirê Têlo ev
civat di sala 1932ê de çê kiribûnê Armanca wê -
wek Cegerxw,n dibêje- al,kariya feq,rên Kurdan
wek nexweş, sêw,[rêw, û derketiyan[Lê mixabin ji
ber diz,na sindoqa wê[civat ji hev ket[lê ew bû
dergehek ji bo çêkirina civateke mezintir]

2-Civata Xeyr, ya mezin: ` . kirina vê civatê kete
b,ra Haco axa pişt, ku Cegerxw,n pergala civata
xeyr, jê re şirove kirê Serokê civatê Hesenê Haco
axa bi berpirsariya Şewket Zulf, beg, Cegerxw,n
û hevalên xwe li Amûdê bûn destek û serokatiya
wê ma di destê axa û began de[Lê mixabin gelek
neçû dubend, kete navbera Haco axa û Qedr, beg
û civat ji hev ket, lê Haco axa civat careke d, bi
serokatiya xwe çê kir[Cegerxw,n û xwarziyê w,
mele El,[Resûl axa[Sed,q Mard,n, û Tewf,q
Cem,l bûn destekên civatê]

Cegerxw,n dibêje: "Tenê tiştê me ji vê civatê
qezinc kir[ew bû ku me t,pên lat,n, ji Celadet beg
re kir,n]

3- Nadiya Ciwanên Kurd (Jonkurd): Dema
Firensa di Cez,rê de bû û pişt, şewata Amûdê
(Toşa Amûdê)[Cegerxw,n di sala 1938ê de
Nadiya Ciwanên Kurd çê kir[da ku xortên kurd bi

zimanê xwe yê zikmak, bixw,nin[d,rok û rewşa
miletê xwe nas bikin û wan h,n, welatperweriyê
bikin[Lê bi wan re dirêj ne kir û nad, hate girtin û
Cegerxw,n dibêje: "Yê ku bû sedema girtina wê
nadiyê[axa Newafê Hesen bû û bi navtêdana
Fillehan]"

Nadiya Ciwanên Kurd kar,bû bi Kurdên Cez,rê
bide zan,n ku karin zarokên xwe bi zimanê kurd,
h,n, xwendinê bikin[û rêçeke nû li ber xorta
vekir[Cegerxw,n dibêje: "Nadiya Ciwanên Kurd
çavên Kurdên vê hindamê baş vekir, hişt[û
baweriyêke nû afirand û da zan,n ku xortên nû
dikarin têkil, tevgerên rêzaniya welatê xwe bibin[
dûrtir binêrin û ber pozê xwe wêdetir bib,nin]"

4- Civata Azad, û Yek,tiya Kurdistan (berê
Xoybûn bû): Ev civat di sala 1946ê de bi
serokatiya Ehmed Nafiz hat damazirandin[
Sekretêrê serek Cegerxw,n bû û sindoqem,n, Arif
Ebas û destek mele El,[mift, mele Ehmed û Hac,
Yûsiv bûn[Di destpêkê de navê wê civatê Xoybûn
bû[lê piştê navê wê di civatekê de guhertin[
Cegerxw,n dibêje ku sedem ew bû[ku navê
Xoybûn di nav Kurdên Sûryayê de ne xweş hatibû
bih,stin[Tiştên ku wê civatê kirine ev bûn :

- çil perçe daxwazname şandin San Frans,skoyê]
- peyam û niv,sarên xwe gihandin Mehabadê

- bi Ingil,z û Emr,kiyan re gelek danûstandin kirin
5- Civata Aşt,xwazên Sûrya: Cegerxw,n pişt, ku
dev ji Civata Azad,xwazan berda[tevl, ya
Aşt,xwazan bû[ku di sala 1950[de jê re ji
endamek, civatê niv,sarek hatibû[jê dixwest ku
tevl, wan bibe] Cegerxw,n di bersiva xwe de
dibêje: "Pir cihê payedariyê ye ku bibim yek ji
destikên Civata Aşt,xwazên Sûryayê]"
Cegerxw,n kar,bû gelek kesan bikş,ne nav vê
civatê[wek Hac, Şêxmûs[Ehmed Nam,[Osman
Sebr,[Reş,d Hemo û Şewket Henan[Ew ta sala
1957ê tê de man[Cegerxw,n dibêje: "Dostaniya
min û Partiya Komun,st a Sûrya ji sala 1949ê dest
pê kirye û di sala 1957ê de em dûr, hev bûne yan
j, wan ez dûr, xwe xistim" Tiştê ku hişt
Cegerxw,n û gelek hevalên w, dev ji vê civatê
berdin[ew bû ku şerê kurd,tiyê dikirin û
rojnameya cotkaran[a ku bi ziman. kurd, der
diket[sekinandin û dixwestin ku Kurd bêjin 'em
Ereb in' û dûr, kurd,tiya xwe bikevin]
6- Benda Azad,: Pişt, ku Cegerxw,n û hevalên w,
dûr, Komûn,stan ketin[xwestin ku partiyekê çê
kin[ku ramanên wê komûnist, bin û armancên
Kurdan j, pêk b,nin[Lê dema Cegerxw,n d,t ku
hevalên w, şerê Komûn,stan dikin[ev bend
hilweşandin û di sala 1958ê de tevl, Partiya
D,moqratên Kurd li Sûrya bûn]

7- Partiya Demoqrat. n Kurd li Sûrya: Pişt, damezirandina Partiya Demoqrata Kurd li Sûrya di 14-06-1957ê de li ser destê Hem, d Derw, ş[Osman Sebr, û Hemzeyê Newêran bi salekê] Benda Azad, tevl, partiyê bû û Cegerxw, n bû endamê kom, teya navend, [Dema kongireyê yekem, n di 1967ê de li bajarê Helebê çê bû] ew careke d, hate helbijartin û gelek deng an, n û ma endamê kom, teyê] Cegerxw, n dibêje: "Di kongireyê 1967ê de] navê min gelek deng standin û ta ,ro j, [ku sala 1973 ê ye] ez bi wan re bi xurt, kêferatê ji milletê xwe re dikim" Di kongireyê duyem, n de di sala 1973ê de] Cegerxw, n ta sala 1975 bû endamê niv, sgiha siyas,] Cegerxw, n di sala 1979 ê de berê xwe da Swêdê û xebata xwe ya rêzan, wek endamê kom, teya navend, û nûnerê Partiya Demoqrat a Pêşverû ya Kurd li Sûryayê berdewam kir û li gelek çalak, û civatan amade bû] ta di 22-10-1984ê de li Stockholm çû ser dilovanya xwe] Di xalên bûr, de] diyar dibe çawa seydayê hêja Cegerxw, n bi girêkên kûr bi civaka kurd, ve hatibû girêdan û nemerd, di kar û xebata xwe ya netwey, de ne kiriye] Ji ber vê yekê] mirov dikare bibêje ku Cegerxw, n wê bim, ne stêreke geş li as, manê xebata netewey, û wê rêça azad, xwazan her û her ronah, bide]

Sam, Nam, û danheva
(*D,menin ji d,roka winda*)

El, Şemd,n

(// *Pirtûkên ko dest avêtine vê mijarê:*
niv,sandina d,rok û serpêhatiyên tevgera
azad,xwaza kurd, ji xwe min got pir kêmin\ lê yên
ko li ser tevgera azad,xwaz ya rojavayê
Kurdistanê hatine niv,sandin\ peyda nabin\ ev j,
giringiyek taybet, dide vê berhema di nav destên
we de]])

Ev gotina mamoste Zagrosê Haco ye ko di pêşgotina pirtûka mamoste Sam, Nam, de niv,s,ye\ ya ko bi navê: "D,menin ji d,roka winda" \ ko di sala 2000, de\ li Stokholmê ji al, weşanxaneyê (A P E C) ve \ di 204 rûpelên mezin de hatiye çapkirinê Bê guman mirov dê rastiya vê ner,nê li ser vê pirtûkê baş nasnekê eger bixwe pirtûk nexwendibe\ Ji berga pêş, ta ya paş,\ ko bi hin wêneyên kevn hatine xemilandin, hing, yê xwendevan dê giringiya vê gotinê û rastiya wê nasbike\

Ev d,menên ko mamoste Sam, Nam, dane ser hev

û çapkirine[ew bi xwe perçeyek ji d,roka milletê
me yê kurd yê Sûriyê ye ko li herêma Cez,rê dij,[
û ev berhem bûye neynikek paqij û zelal, rewşa
jiyana xelkên vê herêmê dide ber çavan û
ron,kirinê Ev d,menên hilbijart,, bi rengê b,rhatin
û serpêhatiyên hatine niv,sandin û pêşkêşkirin[û
ev d,men hatine danehev û berhevkirin ji hin
jêderan:

1] D,tin û b,rhatinên niv,skar bixwe ko di salên
50-65an ji sedê b,stan ko bûne bingehek ji van
d,menan re ko wek xortek, xwendevan tev,
tevgera milletê xwe bûye û pê ve hatiye girêdan[û
xebatên xwe di warê damezirandina "Civata
Yek,tiya Xortên Demoqrat ên Kurd li Sûryê" ko
di 21-4-1954an de bi al,kariya hin hevalên xwe[û
êş û nexweşiyên ko d,tina di v, war, de û bi
taybet, di dema girtin û z,ndanê de]

2] Erş,v[belgenamê[raport[niv,sar û helbestên ko
ji pirtûk û jêderan hatine guhestin li ser rûpelên vê
pirtûkê[çi yên bi ereb, pişt, wergerandinê û çi yên
bi kurd,[ji bil, hin raporên li ser 20saliya
koçkirina Seydayê Ehmedê Nam,[û roja ahenga
avekirina goristana Bedirxaniyan li goristana
Mewlana Xalid li Şamê di roja 30-4-1997an de ko
ji aliyê "Partiya Demoqrata Pêşverû a Kurd li
Sûriyê" ve hate li darxistin[û ber çavkirina

bername û erş, vên hin rêxistin û civatên kurd, li
Sûriyê[m, na yên "Civata Yek, tiya Xortên
Demoqrat ên Kurd li Sûriyê" û yên "Civata
ar, kariyê ji bona belengazên kurd li Cez, rê") û
"Xoybûn" û hd]

3] Mamoste Sam, ev d, menên xwe ji devê hin
kesên wê heyamê m, na Eliyê Evdê[biraziyê
Ebdurehman Garis, [m] Şûz, [T, rêj]]] bi rengê
hevpeyv, nan sitendine û gelek ji van d, menan li
gor d, tin û ner, nê wan hatine avakirin]

4] Tev, kaniyên ko li jêr me gotin, lê kaniya her,
giring û binerx ko bûye m, na tak, serek, ew d, men
û qûnax û bûyer biheve dane girêdan û hûnan, ew
j, bi xwe qûnaxên berz ji jiyana ronakb, r û
helbestvanê hêja Mele Ehmedê Nam, ne, û ev beş
ji naveroka vê pirtûkê[taybet, yek xwirt û bûha
dist, nê[Em dizanin ko ev d, tin û b, rhatinên Nam,
bi destniv, s dibin navê "çiko li b, rim" dan, ne[û ev
kan, bixwe li ser hin cokan hatiya parkirin:

- Cih û deverên ko Nam, jiyana xwe li
wan bi dirêjay, bûrandiye m, na (gundê Til
Şe', ra Aş, tan[bajarê Qamişlê]) [û
berçavkirina rewş û pergala xelkên van cih
û deveran[û rengê jiyana wan ji destpêka
sedsalê bûr, û vir de[ta bigihê salên şêst, [û

tê berçavkirin rola ko van qûnax û cihan
l,stiye di warê hembêzkirin û piştgiriya
xebatkar, rêxistin û tevgera kurd li Sûriyê

- Têkil, û xebatên Nam, di nav refên
tevger û rêxistinên kurd, li Sûriyê de û
al,kariyên w, bi karwanê xebatê re di çax û
demê reş û dijwar de]

- Xebatên w, yên giring di ber h,nkirin
û belavkirina zimanê kurd,[û berxwedanên
w, di v, war, de[çi bi çêkirina
xwendegehên zimanê kurd, li gundê Til
Şe´,ra AŞ,tan ko xort û keç tê de h,n,
zimanê kurd, dikirin]

- Xebatên w, di warê çivak, de ko
pêşxistina jinê ji xwe re kiribû armanc û
mereq, wilo j, dij,tiya nezan, û paş de
may,nê û nav têdanên ber bi xwendin û
zan,nê û pêşketinê j, ji xebatên w, bûn]

- Ber hem û serpêhat, û têtikliyên w, bi
xebatkar û rewşenb,rên kurd yên bi nav û
deng m,na Celadet Bedir-Xan, Nûrid,n
Zaza[Dr]Ehmed Nafis[Cegerxw,n[Hejar [
Em,n Birûsk]]]]

Wek hat xuyakirin[bi v, reng, mamoste Sam,
Nam, pirtûka xwe ji van jêderan bi kar aniye[û
ew "D,menin ji d,roka winda" yên bi nerx û buha

têde berçav dike û ji windabûnê di parêzê[bi zimanek, zelal û paqij[di pirtûka xwe de xwendevanan agahdar dike bi xebatên hin xebatkarên wînda [m,na (Qudûr Beg) ko endamê Xoybûnê bû[û wek dide zan,n ko civata yekem,n li mala Qqudûr Beg hatiye ser hev[dide berçavan hin nimûne ji pêwend, û têtikiliyên xweş di navbera xelkên herêma Cez,rê (Kurd[Ermen[File[Erebb[Cihû)][dibêjê ko li Til Şe,ra aş,tan kesin cihû û file li cem Nam, h,n, zimanê kurd, dibûn û peywend, û têtikiliyên di navbera malbat û eş,rên kurd û erb de ko di vê pirtûkê de hatine diyar kirin[û ji b,rnekiriya ko d,menek, ji kesên xayin û p,s bide ber çavan m,na (Poloş)[û gelek ç,rokên xewş ji windakirinê diparêze m,na ç,roka (Hesen çû medresê) û d,menek ji jiyana feqan di hicirikan de[ç,roka Nam, û (Mehkema Hawarê) û gelek d,men in din xwendevan dikarin di vê pirtûkê de bib,nin[ji bil, hin wêneyên kevn ko bi wan hatiye xemilandin]

Di daw, de nayê veşartin ko karek bi v, reng, bê kêmas, nam,ne[di v, war, de dikarin hin têt,b,n, berçav bikin:

1- D,men bi xwe bi rengê b,ran,n û serpêhatiyan hatiye niv,sandin û wilo j, têne xwendin[lê belê 90% ji wan ne yê niv,skar in[belê piraniya wan yê bavê w, ne[lewma têt b,ra me ev pirs: `ima

"`iko li b,rim" nehatiye çapkirin]]
 2- Di pirtûkê de mamoste Sam, hin pirs bê bersiv
 hiştine[çilo û çima û keng, ji nav part, derketiye[
 ner,na w, li ser bersiva Cegerxw,n ko di derheqa
 wan Kurdên ,ranê de dabû nehatiye zelal kirin[
 hevpeyv,nên ko çêkirine bi hin kesan re - tev,
 hurmeta min ji wan re - lê bi rast, ne yên xwed,
 rolek giring û mezin bûn di bûyer û xebatên
 tevgera kurd, li Sûriyê[ji ber vê yekê ew d,men
 carna ne bi rengên durist û zelal hatine xuyakirin]
 Daw, j, navn,şana pirtûkê bixwe j, "D,menin ji
 d,roka winda" di baweriya min de ne durist hatiye
 ji ber ko ne hem, d,menên ko di naveroka pirtûkê
 de hatin windane!! Belê piraniya wan hatine
 parastin bi xebatên gelek niv,skar[rewşenb,r[
 lêkol,nvan û d,rokniv,san ve] Dibe ko bi navê
 "D,menin ji d,roka me" bihatana[belk, weha rastir
 û çêtir dibû]

Awa û destûra zimanê kurd, (xeleka - 1)

Cegerxw,n•

1) Axiftin (الكلام) : axiftin (3) perçeye :

1 : sade

A – axiftina sade [û ku ji peyvek sade pêk tê [

wek : baram çû [şêr,n nan xwar

ferhad hat [nesr,n nan dixwê

divrde : axiftin sadeye [ji ber ku her tenê ji peyvek sade pêk hatiye]

2 : têkel

B – axiftina têkil ewe ku ji çend gotin û

peyva têkil dibê [wek : rustem bi firokê ji erb,l

hate mal]

Divrde : axiftin têkile [ji çend peyva pêk hatiye]

Wek : - rustem

- bi firokê

- ji erb,l

- hatiye [mal

• - ji pirtuka (Awa û destûra zimanê kurdî) ya Cigerxwin

rustem destpêke [hat saloxe[evê dê hem, xwe
pêkirin

3: rêze

rêz ewe ku ji çend peyvên xwe ser bi
aêl, kariya t, pa pêwend gihibin hev]

wek : baram nan dixwê û ferhad dikenê û şêr, n
teşiyê dirêşê [divirde : çend peyvên serbixwe bi
al, kariya t, pa pêwend rêz bûne [

- baram nan dixwê]
- ferhad di kenê]
- şêr, n teşiyê di rêşê]

2) peyv (الجملة) :

- peyv ewe çend gotinê ku duriste merov li
dawiya wan rawestê [ji ber ku daxwazê
pêkt, nin]

- wek : - baram çû zaxo
- ferhad siwar bû
 - şêr, n hate mal
 - nesr, n gewr û boze]]]

divan çend peyvade duriste ku merov li dawiya
wan rawestê ji ber ku daxwaz pêk hatiye]

- ji van çend peyva re tê gotin peyvên tekûz]
- peyva ne tekûz ewe ku ne duriste merov li
dawiya wê rawestê ji ber ku daxwaz ne pêk
hatiye]

- wek : - baramê sor]]]
- şêr, na çav belek]]]

ji ber ku daxwaz pêk ne hatiye – salox di peyvêde kême nikarin bêjin :
- ev peyv tekûzin û nikarin li dawiya wan rawestin
– ji ber ku di peyvêde du perçê binyad, hene ku bi wan peyv tekûz nabê :
- destpêkiraw]]
- salox]
çawa ku di peyvê de [hin perçê d, j, hene ku ne binyad, ne lê xwe pêgirt, ne]
ji bo v, away, gereke em peyvê dûr û dirêj ji hev vewej, nin](em û hûn di xelesa bê de]]

ferhenga kurd, : xeleka (1)

cegerxw,n•

A – sert,pa ebcediya kurd,ye [A [ba[te[se
A – bi daxwaza (belê) erêye : mirovek pirs dike
û dibêje : - baram li male ? di bersiva w, de tê
gotin (A) yan, belê baram li male] (نعم)
A - ji bo bi c,kirine (تأكيد) dirov û n,şana kome :
wa gotiye wa siwara li talanê me xistiye [wa – va
– siwara mirova di hemûwade A n,şana kome
(علامة الجمع)]
(apa) : dva bû ji xuşka bavê re bê gotin : (apa)
lê di welatê mede nayê gotin [dibê winda bûbê [ji
ber ku (ap) – apo – birayê bave li şûna (apa) em
dibêjin (metka) (عمّة)]
(ewrupa) : navê zeviyeke mezin û navdare]
boxaza çiyayê tariq ji efr,qa c,yawaz dike [û ji roj
hilata jor,ve bi asya ve girêday, maye]
(aş,ta) : navê êleke navdar û mezine [di keve
navbera bajarê (Qamuşlo û çelaxa) (welya
çeleb,) gerok, tirke navdar ber, 800 sal, dabaşa
wan di nivişta xwede niv,siye (اسم عشيرة كردية في الجزيرة)
(avista) : navê nivişta zaredeşte [dibêjin : (zend
û avista) dibe navê du nivişta bê : (zende) û
(avista) dûr û dirêj li ser van du nivişta niv,sarê
tar,xê hatine çêkirin]

ji pirtuka (ferhenga kurdî) ya cigerxwin •-

(ava) : roj çû ava [bi daxwaza windabûne [dema roj ji ber çavê me winda dibê em dibêjin[roj çû ava (غابت)]

(abasa) : navê êleka kurde[li roj hilat, Qamişlo di kevê [hac,kê abas, bi nav û denge (اسم عشيرة كردية في الجزيرة)

(alûca) : navê gundek, li roj hilat, Mard,nê û ji êla omeriyaye [(اسم قرية كردية)]

(arabxa) : kevne [navê bajarê Kerkûkê ye [lê ,ro winda bûye [(اسم قديم لكركوك)]

(amûda) : bajarek, piçûke [dikevê roj avay bajarê Qamişlo hêl,na welat parêzê kurdê sûr, û tirkiye bû [tevgerên welat parêzê wan ji v, bajarê piçûk ji Amûda derketin] (اسم مدينة كردية)

(az,za) : navê bavkê k,kaye[malbateka mezine [li hawêr bajarê Dirbêsiyê ne (m,rekê az,za) ji m,rê bota re tê gotin] (عشيرة كردية حول درباسية)

(amûza) : bi soran, ji keç û kurê apê re dibêjin : amoza] xweşke za [çaçe n,ro [çemê bin her amozaye [xweşkezaye [dibêjin : xweşkezam merdewe hogir û guhdar nizanin ev xweşkeza mêre an jine [weha renga (amoza) jê û lêye [lê li cem kurmanca (pismam) amozayê mêre (dotmam) amozaya jine [(biraza – biraz,) amozayê mêt û jine (xwarza – û xwarzê) xuşkezayê mêt û jine (xwarziya min) jine (xwarziyê min) mêre [(اولاد الاخ والاخت) heta xelekeka din]]]]]]]]

FIDAKAR> WELATIM

Erê dayê metirse vame hatim !
Wek, rojim niha vame hilatim !
Ji bo ko te ji destdijmin derênim
Wek, Zab û Feratim, kêfratim
Dixwazim derkevim shax û zinaran
Li ber dijmin wek, lat û kelatim
Ji min dijmin ditirs, pir dipirs,
Ku ez hatim wek, Zab û Feratim
Didim ber xwe hem, sermayedaran
Wek, \apim di S,panê Xelatim
Ji dostanre hem, pertav û ronak
Ji dijminre wek, arim \ewatim
Ji bo jar û belengazan biharim
Ji bo har û neyaran ez \ibatim
Li tar,xê binêrin ez kusame
Xwedi eywan û birc û pût û latim
Evim ez, lê di bin destê neyaran
Eger rokê ji xew rabim du qatim
Li ber pozê neyaran xurtemêrim
Ciger-xw,nim, fidakarê welatim
Cegerxw,n

NÊÇ<RVANÊ XEWNAN

Dîşiyar silêman

Armanc ji ber hêviyên w, yên pêknehat, nema
zane çî dixwaze berê w, ketiye riya dûr bi gavên
hûr û gir geh ber bi pêş geh ber bi paş lê agirê dil
gûre dilê reben bûye ardûyê rojan rojên sar û bê t,n
demsalên Armanc tevde sarin ta bihara kul,lk û
bilbilan nikare dilê w, geş bike

Dilê w, li berxwedide û her berxwedare rojên
w, yên xemg,n xwe têkil, hev kirine li hêviya
rojeke nûne ku wan ji ş,nê rizgar bikin kerwanên
hêviyan hin diçin hin diz,virin hin jê koçmal ji dil
bardikin û rêw, dim,nin]

Dilê w, bajarek bê hedane ...êbê rawestan û
razane ...her hebûne bê nemane [êmin gaz, kir tu
nawest, ...bi xwe bawer gote min... na bira ev
jiyane

Geh lê germe geh lê sare
Geh pay,ze geh bihare
Geh til,le geh heware
Hin mirov lê d,l û jarin
hin d, hene sitemkarin
hin d, herdem di bin barin
lê...[yê bi hêzbe her li pêşe ...êqelsemêr para
w, êşe ...êher bê pare her bê bêşe]

Aramo: Hêêêê d,no ...êtê here kû.....

D,no : ez ê herim nêç,rê

êê Aramo: nêç,ra çi ... ma ev dema nêç,ra çiyê

D,no: ez ê herim nêç,ra xewnan

Aramo : kuro bi xwedê kurê me d,nbûye û nema
zane çi dibêje min digote qey ji henek, jêre
dibêjin d,no ev bi rast, dine ...xewn çine ...kes, di
dewr, zamanande d,tiye kes çûye nêç,ra xewnan]

D,no: kuro ...bodeleyoger te zan,ba ez ê
çima herim nêç,rê te wilo nedigot

Tên b,ra te ew hêviyên min ji xwe re ked,
kiribûn ...bi şev û rojan li ser beyarê gund bi
hevre me bi dilşad, dil,st ...tê b,ra te çend, bihar
xweş bû êêhav,n xweş bû]]

Zivistan xweş bû ...pay,z j, xweş bû ...tê b,ra te
dema em li benda hêviyan diman]]hin ji wan
dihatin hin dereng diman ...lê heta me tevan dev û
rûyê hev maç nekra xewa me nedihat ê

Aramo : êêêêh bi xwedê v, d,n, hizr û b,rên min
tev vepexirandin û kul derdên min tev rakirin ...ê

Erê kuro ...ma çi ,şê xewn û hêviyan bi hev
ketiye]

D,no : Aaaax...ez ê çawa v, d,n, bidim
fêmkirin...ê]

Kuro ma min boy, çi rojên berê an,n b,ra te ...ê

Ma ne ew hêviyên me yên ked, tevde bûne xewn
û bi çol û bêlanan ketine ...em ji b,r kirine û em
di nav lepên felekê bê çare hiştine]

Ji ber wilo min j, biryar daye ku ez tol û heyfa
xwe ji xewnan hil,nim ...

Bi rast, ez dixwazim wan bi saxt, bigrim û têxim
qefesê ...ez ê qefesekê mezzzzzin çêkim ...ez ê
wan xewnên bazday, tevan vejer,nim û wan d,sa
ked, bikim

Lê.....ên ez nikaribim wan ked, bikim an j,
bi saxt, bigrim ...êêez ê wan bikujim ...eger bi
saxt, xwe nedan dest min...ez ê wan...bikujim ...

Kuro van xewnan nema hiştine xewa şevan
têkeve çavê min ...ji dehê salan de ||ji roja wan
hêviyên ked, û dilovan ji gund bar kirin ...ez
ranezame êêez xwe sûcdar dib,nim ...û her şev
xeyalê hêviyekê ji wan dibe p,r evokek û tê xewna
min kuro ...bi roj em di dogehêdene êêkefteleftê bi
rojên bê hêv, re dikin ...ez dirim da ez razim
...sûcdar, û p,revok dest ji min bernadin gelo me
kêmay, di derheqa wan hêviyan de kiriye ...ta dilê
wan ji me maye û bi xeyd ji warê me barkirine]

An j, sût sûtê hêviyan bi xwe ye ku dilkevir
xay,n bûn xwe di ser me re did,tin û ji bê bext, em
hiştin li şûnwara...kuro ...bi xwedê xewna
venegere wek berê ez ê wê bikujim û bera tajiyên
felekê wê tar û mar bikin êêji bo careke d, nebe
mêvana xewa min]

Aramo : ehaaaa...êêti wilo dibêje ...kuro ma ti
d,n bû ?êêti bê aqil bû ...?ma ne bavê te nave te
kiribû Armanc da ti hêviyên w, yên pêknehat, bi

cih b,ne ...w, nizan,bû tê pişt, mirina w, bibe
nêç,rvanê xewnan û xelk ji te re bêjn d,nno êêti
zane bê çi hişt ti d,n bibe ...kuro her insanek
tiwaneke w, heye dikare hêviyekê didwa ...êêçara
êêpênca êêhefta xwed, bike ...êma xelk bi ecêba te
dikin ...te hêviyên dinyayê tevde li xwe
vehewandine ...ji xwe tê d,n bibe

Her yek hêviyek w, heye nikare wê bi nan û av
bike ...ête çûye hişê xwe ji hêviyên dinyayê tevan
dagirtiye ...ji xwe wê serê te çelq bibe û mejyê te
bela bibe ...

D,no: kuro bi xwedê ne sûcê mine ...ez rêve
diçim ...dib,nim vaye yek, hêviyek xwe ji biçûkan,
de avêtiye û bê xwed, hiştiyeti bi xwe dizane
hestê min tenike ...ez nikarim xwe li hember tiştên
xweşik bigrim ...ez wê hêviyê dibim xwed, dikim
...êêlê dema mezin dibe dest ji min berdide û
bazdide ...dibe xewn û bi çolan dikeve]

Aramo : Erêêê vaye ti bi xwe dibêje ...te hêviyên
xelkê xwed, kirine ...eger te hêviyên xwe tenê
himbêz kiribana wilo li serê te nedihat ...ew
hêviyên te ne dibûn xewn û p,revok û ne dihatin
xewa te ...wê bimana hêviyên te ...mezin bibana
...hûnê her û her bi hev şa bimana]

D,no : ma ez ê çibkim ku alem xwe ji ber hêviyên
xwe didin al, û bazdidin ...êma ez ê çibkim ku ez
naxwazim hêv, sêw, bim,nin ...ti dizane tiştê her
rast çiyê ?...

Tiştê rast ewe ku her mirovek ...kêmasiyan bi
hêviyên xwe re neke ...da hinin d, bar ê hêviyên
wan hilnegrin û daw, kes d,n nebe ...û nebe
nêç,rvanê xewnan û em tevde li ser hiş û aqil û
hêviyên xwe bim,nin

Hêviyên min gelk geş bûn

li ser piştê min bûn barek
Li dinyayê ciwanim ez
Ji ber wan ez bûme kalek
Gul, stana min pir ş, n bû
tenê para min ma xarek
Şah, nşahê daristan bûm
ji ber xapan nema darek
Jiyana min dost û yar bûn
ji min dûrin ma beyarek
Cihê şah, û govendan
Mane kavil şûnewarek
Dilê min ,ro t, maye

Li qadê bûm bir,ndarek

Doz û v, na min bihaye
Neyaran kirne bazarek
Arê v, n dive hilbe
Ji dil de bûye biryarek
Bike ron, dil ê xemg, n
Nenale qet ev, ndarek.....

Morf,na ev,nê

SALIHÊ HEYDO

Berf hil, ya ji zozana
Qumr, fir, n ji ç, mana
Stêr rijyan ji ezmana
Heyv ketibû nav s, wana
Kevok nema li ser bana
Gul çilmis, d gul, stana
Çav xal, man ji kildana
Gurc, ketin nav gumana
Zer, hew hatin d, lana
Lor, k neman di hêlana
Xatûn rev, n ji eywana
Şekir nema li dikana
Hingiv nema li van şana
Hem, ket nav lêvdirana
Gava d, tin yara bedew
Rewşa şar û şaristana
Bi wê xemlê bi wê xêzê
Li der, xist wek mêvana
Ket, dilde bi heycana
Bû parçak ji dil û cana
Bû morf, na êş û jana
Bû morf, na êş û jana
Helbest nema li d, wana
Ziman kerbû ji hozana

Bihar

Bihar d,sa hat çiya xemil,n
Tevde deşt û lat gulê sor û ş,n
Çi xweşin civat suhbet û ev,n
Ma tu nayê yar em bikin civ,n

Nêrgiz û sosin xemla newala
Awaz û gotin dengê bilbila
Em ser xweş ketin ji bihna gula
Ma tu nayê yar civata dila

Sal bi sal bihar ew geştir dibe
Jiyana me yar ew xweştir dibe
Çi bikim diyar pê raz, bibe
Ma tu nayê yar hew tu dûr bibe
Gulê renga reng ezê bidim hev
Ji bo yara şeng wan bidim ber hev
Riwê nala peng poz û lêv û dev
Ma tu nayê yar ber, bibe şev ||

Selah mihemed

Kiye tu

(*Diyar, ji bo sedsaliya cigerxw,n*)

Ferhad Içmo

Cegerxw,nê hesar, [herkes zane tu kiye
Tu helbestek kevnare [yezdan bo me ristiye
Ji bo kurd û kurdistan [tu xweş dost û xwediye
Şahsiwarê helbesta [tu nev,k, m,d,ye
Te s,norên hêviyên me [bi awaza daniye
biçin çemên helbesta [tu derya û kaniye
Hek em gul û kul,lk bin , tu l,lav û xweliye
Ez pir nadim pesnê te[fermo bêje tu kiye

1

Kan, li ku man dimyat û het,n
Ka qedr, şêrgo ka selahed,n
Contik û ecem tev bûne neyar
Neviyên rêşard bûne dost û yar
Çerxa felekê bê me digere
Rewşa xebatê bê ser û bere
Em mest û gêjin di nav bahoza
Welat bû mêrga peyman û soza
Lê d,sa em man kurdê ser firaz
Dost û hevalên kesên aş, xwaz

2

mizg,n be li te ey seydayê min
şahê efyon kêş çû jiyank din
rêça te dixwest vaye çêdibe

destê xw,n mija ,ro jêdibe
mafê mirovan bû olek p,roz
ji bo wek hevî herkes dike doz
lê em bê parin ji masa c,han
ka boxên kevnar kan,n ew xelat
kanê stêrên s,nga roj hilat

3

Rojhilat bûye l,ztokek erzan
Ketne taya xwe serok û rêzan
Her perçak welat bûye deh perçe
Serê me bûye wek bax û bexçe
Hetka me gihişt ta s,norên hind
Birc û kelat bûn kavil ji bo kund
Em li c,hanê mane per,şan
Ji bo bindestiyê em bûne n,şan
Ma qey raste kurd h,na sêw,ye
Bêje cegerxw,n bêje tu kiye

4

Mêkrob di laşde h,n j, çalakin
Bê nav û nekes ser, ranakin
Ew tac û eywan mane bê ç,rok
Çewt û xwarkirin bûyer û d,rok
Ê,zkek pir mezin ,ro li dare
Peşkên petrolê ji wê dibare
Rabe cegerxw,n pirin êş û kul
Wek carên berê vek dergehê dil
Bo c,han bêje kiye ser hesin
Navê w, çiyê dêwê bê pesin

5

Axa d,diye axa p,roze
Çend hezar salin li ser wê doze
Geh bûye qurban ji bo hev,rmêş
Geh ji zêrê reş jêr bûye ser êş
Lê ,ro her kes dike nale nal
Li ser l,lava kaniyên zelal
Çiya mane dost ji bo lawên kurd
Li ser warê xwe nam,nin zigurd
Pelik zerbûne li ser şaxê ter
Kan, neviyên kawê hesinker

6

Raste cegerxw,n raste mamo can
Roj bi roj dişkin hestiyên ehr,man
Kan, ev,na hirmizê mezin
Ji çavê w,na hêsir dibezin
Li rewşa kurda maye mat û gêj
Bo çi bê kurd bû destpêka j,nê
Lê ,ro sebtê dispêre ,nê
Kan, kê çêkir ev newroz û cej'n
Ka d,roka kurd kan, bal û bej'n

7

Nenale seyda nek q,r û hewar
Zana û xwenda nema tèn jimar
Vaye çêdibin birc û zan,ngeh
Ronah, derbû nêz,ke sibeh
Bayên azadyê şikandin zindan
Ji xew rabûye hirmizê yezdan

Kar û bar divê bêtir ji berê
Di livlivin baş perdên pencerê
Kardox û hor, li hev dipirsin
Kurmanc û sor, ji hev natirsin

8

Tuye xwediye wan pes'n û nava
Di gel yara xwe tu nebû zaya
Herkes bawere rastin peyvê te
Geşin li ezman rok û heyvên te
Te ronak çekir da der, şeveq
Swra azad, xweştire deh taq
Rûpelên kurda pir,sk û pêtin
Karê neyara reş û kirêtin
Salar û m,dya guhdarin li te
Rewşê û reşo yarin ji bo te

9

Bêje cegerxw,n bêje ez gor,
Li te guhdarin zaz, û lor,
Bidêre xwezyên bav û bap,ra
Bihêre dengê lel û zinc,ra
Kê ji boy, kurd şikandin dergêh]]
Va me daye ser wê şopa fireh
Pirn ker û kor ji hev dipirsin
Ji pêşerojê gelk, di tirsin
Dibêjin kiye ev milletê d,n
Heger bibin yek wê derbaskin s,n]

◀ro Efsane

helbestvan : erxewan

Werger : hel,m ebû zêd

Tu tenê ,ro ji minre be
,ro min divê tu kes, mey,ne ramana xwe
Tu tişte, neyne ramanê
Ne ji tiştên çuy, Û ne yên bên
Emê mûma temen ya daw, bi hevre
Di mihraba işqêde vêxin
Û emê nimêja daw, buhevre bikin
,ro || ,ro bitenê bndera dawiya meye
Belk, çavên me li hev nekevin careka d,
Di riyên dagirt, ji işqê
Lêvên me careka d, hevdû ne ram,sin
Di serxweşiyekê de dagirt, ji işqê
Û tiliyên me pênekevin di şevê işqêde
,ro || rojek efsaneyê
,ro dixwazim te maçkim bi d,nbûn
Te hembêz bikim bi serxweş,
Te maçkim mijank bi mijank
Mû bi mû Ez canê te firkim dilop bi dilop
Ez bisojim di dojiha maçkirina teya daw,de
Û ez bimrim di binê kûrbûna çavê tede
,ro |||strana işqê ya dawiyê
Maçkirina daw,ye û mirina daw,ye
Were ||| emê peraya xewnê daw, vexun
Û cigara daw, pêxin

Û emê li strana daw, bi hevre guhdar bikin
Û emê pevkevin || bixeydin cara daw,
Û lihev bân
Û xweda ram,sin cara daw,
,ro || rojek bê sibeye mana dawiye
Mirina dawiye || nimêja dawiye
Xwedanê dawiye roja dawiye
Û nema êd, vediger,
,ro ||bendera dawiye
,ro || mirina dawoie ji minre Were
Bera ez di himbêza te bixwede bimrim
Min ji seranser, aşiqêd bajêr
Hejte kiriye
,ro || bi tenê ji min bitenê rebe
,ro || bi tenê ji min rebe]

Gotinê pêşiya

- Agirê koçikê tim, germe dereng sar dibe]
- Agir pêkeve b,hna p,so jê nayê]
- Agir xweşe lê xwel, j, jê çêdibe]
- Agir bi rihê yek, ketibû] yek, j, digo ez fir,kê xwe li ber biqel,nim]
- Adetên bav / bap,ran[kerik xweştirin jihêj,ran]
- Afirê gamêşan bû warê qelse mêşan]
- Al,k, ş,ne[al,k, dawete]
- An bike nelerize[an neke nelerize]
- Aqilê sivik barê giran
- Ap biraziya[xal xwarziya[ra dike
- Arvanê salê bi salêra dice]
- Aş çûye li pey çeç çeçê ketiyel]
- Aş digere bi avê[law dike karê bavê]
- Aşê d,na bê av digere]
- Av ronahiye[ji avê metirse]
- Av nafetile ba di c,k, da nasekine]
- Av zane di bin wê da çi heye]
- Ava golan bê tevgere]
- Av di golande gen, dibe]
- Ava hêd, hêd, me ecêb jê d,]
- Ava xurtan serhevraz e]
- Avê ve xwe ji kan, es,la[ne ji mes,la
- Ava bin kayê ye]
- Ava b,rê bi b,rê tehl e]

- Avabûna malan di destê jinên çê dane]
 - Ava çeman xuşe xuşe[koçer nabên dewê min
tirşe
 - Ava xwest, nakeve hest,]
 - Ava miriyan nerêje nava deriyan]
 - Ava rijiyay, nayê berhev kirin]
 - Avê ku da ser ser, çi buhustek çi du buhust]
 - Avah, nabe bê asas mirov bi roj, û limêj nabe
xilas
 - Avbûna gundan ji berahiya riyan ve kivş e]
- Danehev : (gulistan)*

Naverok

Gotar	Niv,skar	R/pel
pêşgotin	gulistan	2
Me gelek furset winda kirne	Selman Heso	3
Ji Er\,f	gulistan	5
Li ser fist, valê	gulistan	10
Ji folklorê Kurd,	salih heydo	29
Rola Cegerxw,n	Dr] Hesên Seyfed,n	36
Sam, Nam, û danheva]]	El, Şemd,n	41
Awa / dest/ra ziman. Kurd,	cegerxw,n	47
ferhenga kurd,	cegerxw,n	50
Fidakar. welatim	cegerxw,n	52
N,`irvan. xwena	Dr]Şiyar silêman	53
Morf,na Ev,nê	Salihê Heydo	58
Bihar	selah mihemed	59
Kiye tu	Ferhad Içmo	60
,ro Efsane	erxewan	64
Gotinê pê\iya	gulistan	66

GULISTAN